



Stockholm den 9 november 2016

Justitiedepartementet

Grundlagsenheten

103 33 Stockholm

Skickad till: sara.ahmed@regeringskansliet.se

**Remissvar avseende SOU 2016:41 Hur står det till med den personliga integriteten?
En kartläggning av Integritetskommittén ("Delbetänkandet").**

UC vill inledningsvis tacka för möjligheten att inkomma med remissvar. UC har huvudsakligen granskat Delbetänkandets utifrån vad som kommenterats kring kreditupplysningsverksamhet, samt utifrån det faktum att svensk lagstiftning med relevans för personlig integritet för närvarande ses över inom ramen för flera olika utredningar.

1. Bakgrund

På ett övergripande plan anser UC att Integritetskommitténs redogörelse av kreditupplysningslagens bestämmelser samt beskrivning av kreditupplysningsverksamheten i avsnitt 16.3 är missvisande (se mer nedan under punkt 2). UC vill därför passa på att övergripande hänvisa till den rättstradition som enligt UC utgör en mer relevant beskrivning än den som framgår i Delbetänkandet.

Av förarbetena framgår att kreditupplysningsverksamheten anses ha stor betydelse för det svenska samhället. Det har alltid ansetts nödvändigt för kreditgivarna att ha tillgång till ett bra underlag för sin kreditbedömning för att kreditgivningen ska kunna fungera så friktionsfritt som möjligt och att möjligheten att inhämta information om de lånesökande inte ska begränsas i allt för hög grad eftersom kreditgivningen annars hämmas och risken för kreditförluster ökar. Om inte informationstillgången säkras så anses det kunna få allvarliga återverkningar på det ekonomiska livet över huvud taget.¹

¹ Prop. 1973:155 sid. 77.



Samtidigt som kreditupplysningsverksamhetens stora betydelse för det svenska samhället och för kreditgivare betonas, konstateras dels att en avvägning måste göras i förhållande till individers och företags skyddsintressen samt dels att intressena på ömse sidor sammanfaller i vissa avseenden. Det konstateras därvid att en effektivt fungerande kreditupplysningsverksamhet är betydelsefull för kreditgivarna men även för kreditökande som har intresse av att det inte uppställs hinder för kreditupplysningsverksamheten eftersom kreditgivningen då försvåras på ett onödigt sätt. Det uppmärksammas också att det för dessa båda parter är väsentligt att reglerna så långt som möjligt garanterar att den information som tillhandahålls är tillförlitlig och korrekt och att uppgifterna är relevant för kreditbedömningen.²

Lagstiftaren har också särskilt beaktat skillnaden mellan det skyddsintresse som kan tillskrivas en privatperson respektive företag som förekommer i ett kreditupplysningsregister och distinktionen mellan personupplysning och företagsupplysning. Det som har konstaterats är att integritetsskyddsintressena inte anses göra sig lika starkt gällande i fråga om företagen. I fråga om företagen har bedömts att intresset av en effektiv kreditupplysningsverksamhet i första hand ska beaktas.³

Det är bland annat mot ovan bakgrund som några av dagens mer framträdande bestämmelser i kreditupplysningslagen kan förklaras, dvs. 9 § (om legitimt behov för att få ta del av en kreditupplysning på en privatperson), 11 § (om kopiaobligat till fysiska personer samt handelsbolag och kommanditbolag) och 12 § (om rättelseskyldighet i förhållande till alla som förekommer i kreditupplysningsregister).

Även om dagens kreditupplysningslag har förändrats sedan dess ursprungliga version av den 1 juli 1974 så är de bakomliggande skälen till utformningen av lagstiftningen på många sätt och till stor del relevanta att beakta än idag. Inte minst framkommer detta i

² Prop. 1973:155 sid. 78.

³ Prop. 1973:155 sid. 79.



samband med översynen och anpassningen av kreditupplysningslagen till dataskyddsdirektivet⁴ och personuppgiftslagen.⁵

Kreditupplysningsföretagens betydelse för det svenska samhället kommenterades inom ramen för den s.k. överskudsättningsutredningen. Utredningen konstaterar att det är viktigt att kreditgivare, för att kunna fatta korrekta beslut, har goda kunskaper om kredittagares möjligheter att återbetala lån. Utredningen konstaterar att avsaknaden av en komplett bild av en individs skuldsättning riskerar att leda till felaktiga kreditbeslut av kreditgivare och att fler personer hamnar i betalningsproblem och kanske i förlängningen blir överskudsatta.⁶

Av en studie utförd av Deloitte U.K. framgår att kreditupplysningsverksamhet är en vital del av den europeiska ekonomin. Studien framhåller också att tillhandahållandet av kreditupplysningsinformation begränsar kreditrisker, reducerar kostnaden för konsumentprodukter, förenklar handel på Internet, motverkar överskudsättning och möjliggör för personer och företag att låna pengar till t.ex. bostadsköp, konsumtion, hyressammanhang, investeringar och affärsutveckling av olika slag. I studien klargörs att tillgång till krediter, vilket möjliggörs genom tillförlitlig kreditupplysningsinformation, är av avgörande betydelse för företagets verksamheter och verksamheternas tillväxtpotentialer.⁷

Kreditupplysningslagen är sammanfattningsvis än i dag en lagstiftning som innebär en avvägning mellan å ena sidan de registrerade individernas och företagets skyddsbehov och å andra sidan behovet av en effektivt fungerande kreditupplysningsverksamhet. Att kreditupplysningslagen primärt har andra syften än att reglera personuppgiftsbehandling framgår även av Kommittédirektiv 2016:15 sidan 3.

UC:s uppfattning är att det i samband med en beskrivning av kreditupplysningsverksamhet är av grundläggande betydelse att klargöra att den svenska

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om behandling av det fria flödet av sådana uppgifter.

⁵ Prop. 2000/01:50.

⁶ SOU 2013:78 Överskudsättning i creditsamhället? sid. 229 f.

⁷ <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/about-deloitte/deloitte-uk-european-data-protection-tmt.pdf> sid 24 ff.



lagstiftarens ställningstaganden till utformningen av kreditupplysningslagen är att en effektiv kreditupplysningsverksamhet betraktas som ett viktigt allmänt intresse.⁸

2. Integritetskommitténs redogörelse av kreditupplysningsverksamhet

UC anser inte att Integritetskommittén på ett tillräckligt nyanserat sätt återger kreditupplysningsverksamheten och den rättstradition som lagstiftningen bygger på. Ett mer objektiv angreppssätt hade enligt UC varit mer ändamålsenligt och hade kunnat kombineras med Integritetskommitténs uppdrag att beskriva vilka risker för intrång i den personliga integriteten som identifierats.

UC anser att delar av redogörelsen om kreditupplysningsverksamheten innehåller värdeladdade påståenden samt att redogörelsen inte ger en representativ bild för hela kreditupplysningsbranschen. Exempelvis uttalar Integritetskommittén följande. *”Det har till och med inträffat att kreditupplysningar har lämnats ut utan att kreditupplysningsföretaget alls har beaktat kravet på legitimt behov, på grund av att företaget har trott att det kravet inte gäller för dess verksamhet.”*⁹ UC:s uppfattning är att rättsfallet - i den utifrån detta perspektiv relevanta delen - handlar om olika bedömningar och tolkningar av både kreditupplysningslagen i relation till grundlagsstiftning samt det tekniska sättet att tillgängliggöra information. Oaktat att rättsfallet inte handlar om UC vill UC framföra att, trots att UC har läst rättsfallet, så är det svårt att förstå uttalandet i relation till rättsfallet samt relevansen med de värdeladdade ordvalen i uttalandet. Integritetskommitténs uttalande formuleras under rubriken ”Kreditupplysningsföretagens utlämnande av uppgifter” och UC anser inte att det är en representativ beskrivning av hur kreditupplysningsföretag lämnar ut uppgifter.

UC:s uppfattning är att Delbetänkandet innehåller ett flertal riskbeskrivningar som varken kvantifieras eller analyseras. Eftersom Integritetskommitténs uppdrag inte enbart är att identifiera riskerna utan även att analysera riskerna så borde ett större arbete ha lagts på risk- och hotbildsanalysen, omfattningen av företeelsen samt konsekvensbeskrivning av

⁸ Prop. 2000/01:50 sid. 21 och 88. Öman, Sören och Lindblom, Hans-Olof, Personuppgiftslagen- En kommentar, Norstedts Gula Bibliotek, fjärde upplagan, sid. 237.

⁹ Delbetänkandet, sid. 447 f samt nothänvisning nr 8.



den identifierade risken. UC väljer att exemplifiera detta med att lyfta fram några påståenden i Delbetänkandet.

Integritetskommittén påstår att *”det finns en risk för att kreditupplysningsföretag samlar in, eller önskar samla in, uppgifter vars relevans för kreditbedömningen kan ifrågasättas”*¹⁰ utan att analysera omfattningen eller konsekvensen av den risk som identifierats. Integritetskommittén skriver att *”det finns också en risk att de uppgifter som behandlas inte är korrekta och aktuella”*¹¹ utan att beskriva omfattningen av den identifierade risken. Det är olyckligt att den typen av påståenden görs utan att i närmare detalj redogöra för betydelsen, omfattningen eller konsekvensen av den påstådda risken. UC:s kreditupplysningsregister består till största delen av information ifrån olika myndighetsregister. Menar Integritetskommittén att myndighetsregister behandlar uppgifter som inte är korrekta och aktuella eller finns det någon annan grund för påståendet?

Integritetskommittén menar att *”Det är dessutom fråga om en sammanställning och kartläggning av enskilda personer, vilket är att betrakta som känslig information”*¹². Även om meningsbyggnaden är svår att förstå håller UC med om att informationsposterna sammantaget på en enskild person innebär en sammanställning av information som är känslig och skyddsvärd utifrån ett integritetsperspektiv. Däremot förstår UC inte vad Integritetskommittén menar med påståendet om att UC:s verksamhet utgör en kartläggning av enskilda individer och UC förstår inte heller den bakomliggande drivkraften med ett sådant påstående.

Integritetskommittén uppger att *”Kreditupplysningsverksamhet omgärdas av tystnadsplikt och det är inte tänkt att andra än den som har ett legitimt behov ska kunna ta del av uppgifterna”*¹³. Påståendet är felaktigt. Tystnadsplikten i 14 § kreditupplysningslagen avser de som är eller har varit verksamma i kreditupplysningsverksamhet. Bestämmelsen om legitimt behov i 9 §

¹⁰ Delbetänkandet, sid. 446.

¹¹ Delbetänkandet, sid. 446.

¹² Delbetänkandet, sid. 446.

¹³ Delbetänkandet, sid. 446 f.



kreditupplysningslagen är en skyddsbestämmelse vars syfte är att säkerställa att rätt mottagare får ta del av kreditupplysning på privatpersoner. Det är två olika bestämmelser som syftar till att reglera två olika saker. Det grundläggande syftet med kreditupplysningsverksamhet är istället att så många som möjligt ska kunna ta del av kreditupplysningsinformationen för att fatta säkrare och välinformerade beslut, till gagn både för frågeställaren, den omfrågade samt samhället i stort. Det är olyckligt att Delbetänkandet innehåller sådana sammanskrivningar eftersom de blir missvisande och innehållsmässigt ger en felaktig bild av syftet med verksamheten.

Som tidigare klargjorts är UC:s uppfattning att Integritetskommitténs redogörelse av riskerna med kreditupplysningsverksamhet inte är tillräckligt underbyggda. UC anser att de risker som framställs borde ha analyserats djupare - både utifrån omfattning, volym och konsekvens. UC anser också att redogörelsen av kreditupplysningsverksamheten blir alltför ensidig eftersom Delbetänkandet inte omfattar en beskrivning av behovet och nyttan med en effektivt fungerande kreditupplysningsverksamhet. Integritetskommittén anger i Delbetänkandet att nyttan av en bedömd företeelse inte har vägts in i riskbedömningen. Det framgår att nyttoaspekten kommer att vara av central betydelse när kommittén i sitt slutbetänkande ska överväga behovet av åtgärder för att stärka skyddet av den personliga integriteten. Avsaknaden av en tillräcklig risk- och hotbildsanalys i kombination med avsaknaden av en tillräcklig beskrivning av samhällsnyttan ger läsaren av Delbetänkandet en onyanserat ensidig och negativ bild av kreditupplysningsverksamheten i Sverige.

Avseende Integritetskommitténs uttalanden om kreditupplysningslagen och yttrandefrihetsgrundlagen hänvisas till vad UC tidigare har anfört i remissyttrande daterat 2013-08-16 (Ds 2013:27, Remiss: Ju2013/3527/L2).



3. Kreditupplysningsverksamhet och allvarlig risk för den personliga integriteten

Integritetskommittén anser att kreditupplysningsföretagens verksamhet är förknippad med allvarlig risk för den personliga integriteten¹⁴. Av Delbetänkandet på sidan 30 framgår att Integritetskommittén har bedömt riskerna efter en sammanvägning av ett antal faktorer, dvs. (i) behandling av många uppgifter om enskilda, (ii) behandling som omfattar stora delar av befolkningen, (iii) behandling av mycket känsliga eller närgångna personuppgifter samt (iv) att företeelsen kan sakna reglering eller ha stora brister i regelverket eller i tillämpningen av dessa.

UC anser att det är svårt att förstå hur Integritetskommittén – även beaktat bedömningen av andra typer av företeelser – kommer fram till slutsatsen att kreditupplysningsverksamhet utgör en allvarlig risk för den personliga integriteten. UC anser dessutom att Integritetskommitténs bedömningsrekvisit – utifrån kreditupplysningsföretagens verksamhet – är bristfälliga eller i vart fall att fler rekvisit borde vara aktuella när det gäller att bedöma kreditupplysningsverksamhet på ett övergripande plan och i förhållande till andra företeelser.

- UC anser att Integritetskommittén i sin bedömning av kreditupplysningsverksamhet borde ha beaktat det faktum att kreditupplysningsverksamhet som huvudregel är tillståndspliktig samt att verksamheten står under Datainspektionens tillsyn.
- Den samlade riskbedömningen borde beakta att Datainspektionen gör en prövning innan tillstånd att bedriva kreditupplysningsverksamhet utfärdas samt att Datainspektionen aktivt utövar tillsyn på de företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet.
- UC anser att de förhållandevis långtgående skyddsrekvisiten i kreditupplysningslagen – som av lagstiftaren sedan 70-talet har utvecklats och hittills bedömts innehålla tillräckliga skyddsbestämmelser även utifrån ett

¹⁴ Delbetänkandet, sid. 30 f.



integritetsperspektiv – borde ges en större betydelse vid den samlade riskbedömningen.

- UC anser också att Integritetskommittén borde ha beaktat skillnaden i risken för den personliga integriteten mellan de företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet med Datainspektionens tillstånd jämte utfärdade villkor för verksamhetens bedrivande i jämförelse med sådana företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet utan Datainspektionens tillstånd.
- UC anser att Integritetskommittén borde ha klargjort huruvida den allvarliga risken för den personliga integriteten avser all kreditupplysningsverksamhet. UC erfar att lagstiftaren redan genom skillnader i integritetsskyddande bestämmelser i kreditupplysningslagen har klargjort att det finns en skillnad i behov av integritetsskydd för privatpersoner respektive fysiska personer som är näringsidkare.
- UC anser därtill att Integritetskommittén borde ha klargjort om de anser att den allvarliga risken för personlig integritet även omfattar kreditupplysningsföretagens tillhandahållande av kreditupplysningar på juridiska personer.

Utöver ovan anser UC att Integritetskommittén kunde ha analyserat riskerna för den personliga integriteten i samband med myndigheters utlämnande av information med stöd av offentlighetsprincipen. Företeelsen är omnämnd men inte analyserad i sin omfattning och i relation till kreditupplysningslagens skyddsbestämmelser. I dag kan vilken individ som helst - med stöd av offentlighetsprincipen och helt anonymt – ringa till en myndighet och exempelvis få information om en annan individs betalningsanmärkningar eller inkomstuppgifter. UC erfar att den typen av telefonsamtal till svenska myndigheter är vanligt förekommande. Integritetskommittén borde kunna få klargörande kring omfattningen av sådant utlämnande genom att ställa frågan till de myndigheter som tillhandahåller information till kreditupplysningsföretagen. Integritetskommittén har i Delbetänkandet inte jämfört eller graderat risken för den personliga integriteten i dessa situationer i förhållande till när kreditupplysningslagens skyddsbestämmelser tillämpas. Myndigheter som lämnar ut information på detta sätt får nämligen inte efterfråga om frågeställaren har ett legitimt behov, de skickar ingen kopia på den information som har



lämnats ut och den omfrågade individen ges därmed inte heller en möjlighet till rättelse av den information som har lämnats ut.

4. Integritetskommitténs utredning i relation till andra utredningar

UC ställer sig frågande till varför Integritetskommittén i sin bedömning av riskerna för den personliga integriteten inte har kommenterat den stora lagstiftningsförändring som följer av framförallt Dataskyddsförordningen som ska börja tillämpas den 25 maj 2018¹⁵. UC anser att analysen av riskerna för den personliga integriteten hade blivit mer komplett om bedömningen också hade beaktat huruvida den kommande lagstiftningen påverkar bedömningen av riskerna.

Dataskyddsutredningens¹⁶ uppdrag är att föreslå anpassningar och kompletterande författningsbestämmelser på generell nivå. Av direktivet framgår att uppdraget ska redovisas senast den 12 maj 2017. Översynen av Dataskyddsförordningen i relation till kreditupplysningslagen sker däremot inom enhet L2 på Justitiedepartementet. Eftersom UC har förstått att enheten L2 i sitt uppdrag har att bedöma vilka eventuella förändringar av kreditupplysningslagen som kan aktualiseras av Dataskyddsförordningen är det för UC oklart på vilket sätt Integritetskommitténs bedömningar av riskerna med kreditupplysningsverksamhet är relevanta för den översyn som nu pågår på Justitiedepartementet. UC ställer sig därför frågande till vilka förslag till åtgärder som ligger inom ramen för Integritetskommitténs arbete som ska redovisas i juni 2017. Detta särskilt mot bakgrund av att Integritetskommittén inte har beaktat Dataskyddsförordningens bestämmelser inom ramen för den riskbedömning som framgår av Delbetänkandet.

UC har sedan tidigare inkommit med en skrivelse daterad den 30 september 2016 till enheten L2 på Justitiedepartementet med anledning av att Dataskyddsförordningen ska tillämpas från och med den 25 maj 2018. UC:s skrivelse avser framförallt

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 17 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG ("Dataskyddsförordningen").

¹⁶ Ju 2016:04 Dataskyddsutredningen, Kommittédirektiv 2016:15 – Dataskyddsförordningen.



kreditupplysningslagen i förhållande till Dataskyddsförordningen och den översyn som för närvarande pågår på Justitiedepartementet. Mot bakgrund av innehållet i Delbetänkandet samt att Delbetänkandet inte har beaktat Dataskyddsförordningen inom ramen för riskbedömningen, anser UC att det är utredningen på Justitiedepartementet som fortsättningsvis är mer relevant och aktuell i förhållande en framtida reglering av kreditupplysningsverksamheten.

UC önskar däremot klargörande kring hur det fortsatta arbetet med en översyn av kreditupplysningslagen kommer att bedrivas. Är det lämpligt att Integritetskommittén ska överväga behov av åtgärder för kreditupplysningsverksamhet när en utredning på Justitiedepartementet för närvarande redan pågår inom ramen för införandet av Dataskyddsförordningen? Vilka förslag på åtgärder faller inom ramen för Integritetskommitténs arbete respektive Justitiedepartementets översyn?

Dag som ovan


Martin Smedberg

Chefsjurist

UC AB


Åke Dahlqvist

Chef Affärsstöd

UC AB